

**Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΝΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΡΥΔΙΑΣ
ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ**

Την πρώτη ιστορική γραπτή μαρτυρία για την κοινοτική και ενοριακή οργάνωση της Καρυδιάς (Κουζλούκιοϊ ή Κουζλούκια) κατά το β' ήμισυ του 19^{ου} αιώνας, μας παραδίδει στο ιστορικό πόνημά του, κατά το έτος 1871, ο εξ Ηπείρου μόνιμος κάτοικος Μαρωνείας Μ. Μελίρρυτος, Ιατρός στο επάγγελμα, ο οποίος αναφέρει ότι το Κουζλούκιοϊ «*κείται προς βορράν της Γιμουρτζίνης και απέχει ταύτης μίαν ώραν, κείται επί ανωφερούς και τερπνότατου συσκίου πεδίου, οι κάτοικοι όλοι γεωργοί, έχουν νεόδμητον εκκλησίαν και σχολείον κοινόν, κατοικείται εκ 30 χριστιανικών οικίων. Εντεύθεν πηγάζει το ποτάμι (τζαΐ) της Γιμουρτζίνης*».

Η Εκκλησία του χωρίου αυτού (Μεταμορφώσεως του Σωτήρος) ανηγέρθη κατά το έτος 1868, σύμφωνα με την αναγραφόμενη προς τούτο μαρτυρία επί της εξωτερικής επιφάνειας λίθου, ο οποίος ευρίσκεται στην εξωτερική ανατολική πλευρά της κόγχης του ιερού βήματος. Η κατασκευή του ναού επετεύχθη κατόπιν των ενεργειών του τότε Μητροπολίτου Μαρωνείας Ανθίμου (1865-1877), ο οποίος ενήργησε τα δέοντα προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο και εδόθη τελικώς η άδεια και το σχετικό σουλτανικό φερμάνιο από την Ύψηλή Πύλη. Η Εκκλησία ανηγέρθη με την προσωπική εργασία των κατοίκων του χωρίου και τα υλικά τα οποία χρησιμοποιήθηκαν ήταν πέτρες και ασβεστοκονίαμα. Οι δε κίονες του ναού είναι λίθινοι και δύο εξ αυτών, οι οποίοι σώζονται μέχρι και σήμερα εντός του ιερού βήματος είναι ξύλινοι από επεξεργασμένους κορμούς δέντρων. Η Εκκλησία είναι τρίκλιτη ξυλοστεγής βασιλική και αρχικώς δεν είχε κωδωνοστάσιο, λόγω της σχετικής απαγορεύσεως των οθωμανών, οι οποίοι δεν επέτρεπαν την ανέγερση κωδωνοστασίων στους χριστιανικούς ναούς, αλλά ούτε και την κατασκευή τρούλων.

Τα χαρακτηριστικά αρχιτεκτονικά γνωρίσματα της συγκεκριμένης Εκκλησίας, όπως και πολλών άλλων της περιόδου εκείνης (π.χ. Πανδρόσου, Σώστου, Ασωμάτων, Κασσιτερών, Κρωβύλης, Συκορράχης κ.ά.) είναι οι μεγάλων διαστάσεων σε όγκο τοίχοι, τα μικρά παράθυρα, ο μικρός φεγγίτης της κόγχης του ιερού και ο σταυροειδούς σχήματος φεγγίτης στον ανατολικό υπεράνω της αφίδος του ιερού βήματος εξωτερικό τοίχο. Ο σημερινός νάρθηκας (πρόναος) του ναού είναι μεταγενέστερη κτιριακή προσθήκη και κατασκευή.

Εισερχόμενος ο προσκυνητής στο ναό, το βλέμμα του πέφτει στο απλό και κομψό ξύλινο τέμπλο με τα πανέμορφα «λυπηρά» και τις εκφραστικές εικόνες, οι οποίες είναι αγιογραφημένες, όπως και εκείνες των προσκυνηταρίων, κατά τα δύο πρώτα έτη λειτουργίας της Εκκλησίας (1868-1869) και φέρουν την υπογραφή κάποιου εντόπιου αγιογράφου ονόματι Παναγιώτου, ο οποίος είχε φιλοτεχνήσει στον τότε Καζά Γκιουμουλτζίνας τις εικόνες και πολλών άλλων Εκκλησιών της ίδιας περιόδου της Οθωμανοκρατίας, οι οποίες σώζονται μέχρι και σήμερα (π.χ. Σώστου, Κρωβύλης, Πανδρόσου κ.ά.). Υπάρχουν βέβαια και μεταγενέστερες εικόνες, όπως του 1889, οι οποίες είναι κυρίως μικρών διαστάσεων, οι λεγόμενες «φορητές», και είναι αγιογραφημένες από το χέρι του ίδιου αγιογράφου.

Στο σημείο τούτο αξίζει να αναφερθεί, σύμφωνα και με την γραπτή μαρτυρία του προαναφερθέντος ιατρού Μ. Μελίρρυτου, ότι από το έτος 1868 στην Εκκλησία της Καρυδιάς εκκλησιάζονταν και οι κάτοικοι των 20 χριστιανικών οικογενειών του γειτονικού χωρίου της Πανδρόσου (Δερέκιοϊ), όπου δεν είχε ανεγερθεί ακόμη Εκκλησία και ως εκ τούτου και τα δύο χωρία θεωρούνταν ως μία ενιαία ενορία.

Κατά την περίοδο της οθωμανοκρατίας και ειδικότερα μετά το έτος 1880, στις κατά καιρούς στατιστικές εκθέσεις των διαφόρων διδασκάλων και απεσταλμένων του Προξενείου Αδριανουπόλεως, το χωρίο της Καρυδιάς αναφέρεται ως βουλγαρικό. Σύμφωνα με την σωζόμενη στατιστική έκθεση του διδασκάλου της επαρχίας Μαρωνείας Νικολάου Γ. Χατζοπούλου, στο χωρίο της Καρυδιάς, κατά το έτος 1882, κατοικούσαν περίπου 35 βουλγαρικές χριστιανικές οικογένειες.

Ύστερα από την απελευθέρωση του Ν. Ροδόπης, στις 14 Μαΐου του 1920, και αφού είχε συντελεσθεί και ολοκληρωθεί η αναγκαστική ανταλλαγή των πληθυσμών (1923), ο Γενικός Διοικητής Θράκης Σπ. Δάσιος συνέταξε λεπτομερή στατιστικό πίνακα, υπό ημερομηνία 7 Ιουνίου 1923, όπου αναφέρει ότι στο χωρίο της Καρυδιάς είχαν εγκατασταθεί 243 πρόσφυγες, οι οποίοι κατά τα επόμενα έτη δημιούργησαν με άοκνες προσπάθειες και μόχθο το σημερινό μυροβόλο χωρίο της σύγχρονης Καρυδιάς. Η μεγάλη όμως ευλογία για την ενορία αυτή είναι ομολογουμένως η διατήρηση του πρωταρχικού εκείνου ιστορικού ναού της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, ο οποίος επί 149 έτη δεσπόζει στο κέντρο της Καρυδιάς. Αυτός ο πάνσεπτος ναός αποτελεί και είναι όντως η ανεξίτηλη σφραγίδα της πάλαι ποτέ ιστορίας του χωρίου της Καρυδιάς.